

Posudek na bakalářskou práci

Název: Vývoj svatebního obřadu Romů. 70. a 80. léta 20. století.

Autor: Martina Křížková

Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, Praha 2005, 149 s.

Tématem bakalářské práce Martiny Křížkové se stala romská problematika. Z široké škály možností, jakým směrem zaměřit své bádání se rozhodla pro řešení otázky pozice tradiční kultury v postojích a realitě života Romů. Zvolený úkol řešila na analýze vybraného jevu, u nějž bylo lze předpokládat přetrvávající vazbu na tradiční romskou kulturu. Volba, jež padla na svatební obřad, pak byla dle mého soudu správná. Zkoumanou skupinou respondentů stala subetnická skupina slovenských Romů ze Smíchova, které lze s ohledem na jejich životní styl označit jako integrované.

Jakou konkrétní otázku tedy autorka práce řešila a jak postupovala při jejím zodpovězení?

Klíčovou otázkou se stalo sledování kulturní změny. Autorka si položila otázku proměny svatebního obřadu Romů dvou generací (70. a 80. léta a počátek 21. století) a vzdálení těchto modelů „výchozímu“ svatebnímu scénáři.

Prvním z úkolů, s nimiž se musela autorka ve své práci vyrovnat, se stalo vymezení zkoumané etnické skupiny. V popisu, kdo jsou Romové a jaká je jejich historie na území ČR, se opírala výlučně o literaturu. Diskuse mezi badateli, jak přesně definovat příslušnost k romské etnické skupině, ji vedla k příklonu k instrumentálnímu pojetí etnicity. Toto pojetí se také stalo východiskem pro samotnou práci. Pro svůj výzkum tedy autorka zvolila ty respondenty, kteří se ke svému romství hlásí, a nikoliv ty, jež mohou být identifikováni podle rodinných kořenů či hodnocení okolí.

Tématicky se pak práce zaměřila na tradiční jev kultury a jeho změnu. Pro zodpovězení vývojového trendu Z tohoto důvodu Martina Křížková vycházela ze dvou typů zdrojů dat.

1. schéma tradiční svatby konstruovala na základě odborné literatury. Již zde musela zápasit s nedostatečným časovým určením v literatuře uváděných popisu. Z tohoto důvodu adekvátně použila vágní pojmové spojení *svatba v minulosti*. Nicméně i přes nejasné časové určení schéma, které autorka vypracovala je plastické, instruktivní a mohlo tedy posloužit jako východisko pro následující zařazení a zhodnocení nově získaných dat.

2. Vlastní empirický materiál získala Martina Křížková na základě terénního výzkumu, a to metodou standardizovaných rozhovorů. Otázky autorka formulovala na základě literatury a předvýzkumu tak, aby jí pokryly všechny klíčové momenty a aspekty svatebního obřadu. Přesto rigoróznost standardizovaných rozhovorů může v některých případech být k neprospěch věci, neboť méně sdělným respondentům neotevívá prostor pro výpověď a komunikačně vstřícné respondenty nevybízí k dalším vzjádřením.

Výzkum Martina Křížková realizovala u romských mužů a žen dvou generací. Úctyhodný počet 40 respondentů cíleně volila tak, aby byly vytvořeny dvě gendrově rovnoměrně zastoupené věkové skupiny. Tedy ve dvou generačních skupinách bylo celkem 20 a 20 respondentů, z nichž bylo vždy 10 mužů a 10 žen.

K jakým výsledkům dospěla? V prvé řadě provedla detailní analýzu a následnou komparaci podoby svatebního obřadu u dvou sledovaných generací, přičemž postupovala v logice postulovaných fází a aspektů tradičního svatebního obřadu. V tomto směru zaznamenala poměrně zásadní posuny ve svatebním obřadu starší a mladší generace. Podle

výzkumu dochází k zjednodušení svatby – jejího průběhu, k přibližování svatebního chování majoritní společnosti. Přes toto sblížení se však autorce podařilo odhalit řadu momentů, které z povahy svého vnitřního smyslu vycházejí z tradičního pojetí svatby u Romů. Neméně cenné jsou pak poznatky o revitalizačních postojích Romů a zejména Romů druhé generace, kteří alespoň diskursivně lpí na etnické symbolice svatebního obřadu.

Práci Martiny Křížkové pokládám za zdařilou. Podařilo se jí na základě odborné literatury a terénního výzkumu podat obraz stavu svatebního obřadu o integrovaných Rómů žijících na Smíchově. Tyto poznatky navíc konfrontovala i s podobnými výzkumy, které probíhaly v minulosti, aby verifikovala zjištěná data a rozšířila rámec pro interpretaci. Zároveň lze kvitovat, že data, která bylo lze kvantifikovat autorka zpracovala do přehledných tabulek, byť kvalitativní přístup k datům toto neočekává. Na druhou stranu vyvážený počet 40 respondentů tento způsob analýzy nezpochybňuje. Práce Martiny Křížkové je řemeslně dobře provedena. I když čtenář výjimečně na některé nedotaženosti narazí, je třeba vyzdvihnout jazykovou a stylistickou kultivovanost textu, bohatý poznámkový aparát, přepsané rozhovory a obrazovou přílohu.

Práci Martiny Křížkové hodnotím 39 body.

V Praze 6.1.2006

Dana Bittnerová